

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Petra Šebka a soudců Mgr. et Mgr. Lenky Bahýřové, Ph.D., a JUDr. Martina Kopy, Ph.D., v právní věci

navrhovatele: J. Š.
bytem X

zastoupen advokátem Mgr. Zdeňkem Jouklem
sídlem Jakubské nám. 4, Brno

proti
odpůrci: **Městský úřad Kyjov**
sídlem Masarykovo nám. 1, Kyjov

za účasti: 1. Ing. J. D.
bytem X

2. J. H.
bytem X

3. Kosteláci, jednající prostřednictvím volební zmocněnkyně M. Š., adresa pro doručování X

4. ODS, jednající prostřednictvím volební zmocněnkyně Z. K., X

5. Za prosperitu obce, jednající prostřednictvím volební zmocněnkyně M. Š., adresa pro doručování X

o návrhu na neplatnost volby kandidátů, event. na neplatnost hlasování ve volbách do Zastupitelstva obce Kostelec konaných ve dnech 23. a 24.9.2022,

takto:

- I. Návrh se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Dne 7.10.2020 podal navrhovatel u zdejšího soudu návrh, kterým se domáhal vyslovení neplatnosti volby kandidátů J. H. a Ing. J. D., event. neplatnosti hlasování ve volbách do Zastupitelstva obce Kostelec konaných ve dnech 23. a 24.9.2022.

I. Obsah návrhu

2. Navrhovatel namítá, že druhého dne voleb byly kolem půl osmé večer zveřejněny na webu novinky.cz výsledky voleb v Kostelci, podle kterých získala ODS dva zastupitele, volební strana Kosteláci tři zastupitele a volební strana Za prosperitu obce čtyři zastupitele. Přibližně o hodinu později byly na webu volby.cz uveřejněny „druhé“ výsledky, podle kterých získala ODS jednoho zastupitele, volební strana Kosteláci pět zastupitelů a volební strana Za prosperitu obce tři zastupitele. Navrhovatel se podivuje nad tím, jak je možné, že došlo ke zveřejnění dvou rozdílných „konečných“ výsledků voleb. Domnívá se, že první výsledky nezohledňovaly hlasy odevzdané ve prospěch celých volebních stran. Navrhovatel má za to, že došlo ke dvojímu předání hlasů okrskovou volební komisí, o čemž však měl být učiněn zápis. Pokud se tak nestalo, podlamuje to podle navrhovatele důvěru ve výsledky voleb. Navrhovatel se domnívá, že výsledky voleb „podle strany“ mohly být „ve finále“ přičteny jinému volebnímu uskupení; zejména v případě volebních stran Kosteláci a Za prosperitu obce, neboť obě tyto volební strany jsou tvořeny nezávislými kandidáty. Navrhovatel dodává, že se v době voleb konaly v obci hody a občané tak neměli zájem účastnit se práce ve volební komisi; proto také neměla „jeho“ volební strana Za prosperitu obce ve volební komisi svého komisaře. Navrhovatel dále uvádí, že se volby v Kostelci řešily na pověřeném obecním úřadě i na pracovišti Českého statistického úřadu v Brně.
3. Navrhuje proto, aby zdejší soud vyslovil neplatnost volby kandidátů J. H. a Ing. J. D. z volební strany Kosteláci a rozhodl o tom, že byli členy zastupitelstva zvoleni kandidáti volební strany Za prosperitu obce Ing. M. M. a navrhovatel, event. (pokud soud zjistí další vady), aby soud vyslovil neplatnost hlasování v obci Kostelec.

II. Vyjádření volebních orgánů

4. Odpůrce ve svém vyjádření uvedl, že se zástupci volební komise s výsledky voleb dostavili skutečně již kolem půl osmé, nicméně kvůli „chybě 22 technického charakteru“ výsledky voleb nepředali. Znovu se dostavili asi o hodinu později a tentokrát již byly výsledky voleb řádně předány. Odpůrci není známo, v čem napoprve volební komise pochybila.
5. K výzvě soudu se ve věci vyjádřil i další volební orgán – Český statistický úřad. Ten uvedl, že při pořizování elektronického zápisu volební komisí, který je prováděn ve volební místnosti, byla detekována chyba 22, která značí, že součet platných hlasů pro jednotlivé volební strany neodpovídá celkovému počtu platných hlasů v okrsku. Volební komise proto kontaktovala telefonicky pracoviště Českého statistického úřadu u odpůrce, kde jí bylo vysvětleno, v čem tato chyba spočívá, a jak ji napravit. Následně

zapsala volební komise správné údaje, exportovala je na technický nosič a vyhotovila zápis. S tím se dostavila k odpůrci. V tomto zápisu však okrskový volební program zobrazil „informativní hlášku 95“, která značí málo platných hlasů oproti počtu odevzdaných obálek (v zápisu bylo uvedeno 1560 platných hlasů, zatímco obálek bylo odevzdáno 485, což znamenalo maximálně 4365 platných hlasů). Tuto skutečnost zdůvodnila okrsková volební komise velkým počtem neplatných hlasovacích lístků. Data za okrsek byla následně zpracována a objevila se na webu volby.cz. Vzhledem k tomu, že se pracovníkům Českého statistického úřadu zdálo vysvětlení volební komise nedůvěryhodné, probrali se členy okrskové volební komise detailně metodiku vyhodnocování hlasovacích lístků a přidělování hlasů jednotlivým kandidátům. Při tom zjistili, že okrsková volební komise chybně vyhodnocovala hlas, který byl voličem odevzdán ve prospěch celé volební strany. Přestože měla každý takový hlas připsat každému z kandidátů volební strany (tedy devět hlasů pro volební stranu), připočetla volební straně toliko jeden hlas. Po tomto zjištění členové okrskové volební komise přepočítali znovu výsledky hlasování a vyhotovili nový zápis spolu s exportem dat. Tím došlo k nahrazení původních chybných údajů.

III. Posouzení věci

6. Podle § 90 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, za podmínek stanovených zvláštními zákony se může občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů návrhem domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb nebo neplatnosti hlasování anebo neplatnosti volby kandidáta.
7. Tímto zvláštním zákonem je v daném případě zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o volbách“). Podle § 60 odst. 1 tohoto zákona se může podáním návrhu na neplatnost hlasování, na neplatnost voleb nebo na neplatnost volby kandidáta domáhat ochrany u soudu každá osoba zapsaná do seznamu ve volebním okrsku, kde byl člen zastupitelstva obce volen, jakož i každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována pro volby do tohoto zastupitelstva. Návrh je třeba podat nejpozději 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb do zastupitelstev obcí Státní volební komisí.
8. Návrh byl podán včas. Z výpisu ze stálého seznamu voličů pro obec Kostelec zdejší soud zjistil, že navrhovatel je zapsán do seznamu voličů. Návrh byl tedy podán osobou oprávněnou.
9. Za tohoto stavu zdejší soud přistoupil k projednání věci a rozhodnutí o věci samé.
10. Podle § 60 odst. 2 zákona o obecních volbách může navrhovatel podat návrh na neplatnost hlasování, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledky hlasování. Podle § 60 odst. 4 tohoto zákona může návrh na neplatnost volby kandidáta podat navrhovatel, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledek volby tohoto kandidáta.
11. Jak již uvedl Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 2.7.2004, č.j. Vol 6/2004-12, publ. pod č. 354/2004 Sb. NSS, základními předpoklady pro vyhovění volební stížnosti jsou

především: a) nezákonnost, spočívající v jednoznačném porušení ustanovení volebního zákona či jiných právních norem vážících se k volebnímu procesu; b) příčinná souvislost, tj. vzájemný vztah existující mezi touto nezákonností a výsledkem voleb; a c) zásadní intenzita této nezákonnosti, která musí dosahovat značného stupně výrazně ovlivňujícího a zpochybňujícího volební proces či jeho výsledek a tedy způsobovat tzv. „zatemnění“ volebních výsledků. Tyto tři předpoklady přitom musí existovat současně. Chybí-li byt i jen jeden z nich, pak podaný návrh nemůže mít úspěch.

12. Protizákonností by bylo hlavně porušení některých ustanovení zákona o volbách nebo porušení jiných právních předpisů, pokud by se z obsahového hlediska jednalo o právní předpisy vážící se k volebnímu procesu a jejich porušení by z hlediska závažnosti dosahovalo ústavní intenzity. Podmínku existence přímého vztahu mezi touto protizákonností a výsledkem voleb a její samotný smysl vyložil Ústavní soud v nálezu ze dne 26.1.2005, sp.zn. Pl. ÚS 73/04, kde konstatoval: *„Úprava ověřování voleb je alternativně založena na předpokladu objektivní příčinné souvislosti mezi volební vadou a složením zastupitelského sboru nebo alespoň možné příčinné souvislosti (princip potenciální kauzality). Podstatné však je, že zrušení voleb nelze brát jako trest za porušení volebních předpisů, nýbrž jako prostředek k zajištění legitimacy zvoleného orgánu. (...) Rozhodující je pravděpodobnost vlivu volební vady nebo volebního deliktu na volební výsledek v konkrétních volbách s konkrétními voliči. Pouhá abstraktní možná příčinná souvislost nedostačuje“*. Dojde-li tedy sice k porušení právních předpisů vážících se k volebnímu procesu, nicméně toto porušení nemá žádnou souvislost se zjištěnými volebními výsledky, nelze přistoupit k vyslovení neplatnosti voleb, volby kandidáta či hlasování.
13. Stěžejní zásadou volebního přezkumu je přitom presumpce správnosti zjištěného volebního výsledku. Výsledek voleb zjištěný a vyhlášený volební komisí je presumován jako správný a platí vyvratitelná domněnka, že volební výsledek odpovídá vůli voličů (srov. výše uvedený náleze Ústavního soudu ze dne 26.1.2005, sp.zn. Pl. ÚS 73/04). Zásahy do takto zjištěného volebního výsledku mají nastat pouze v případě určitých kvalifikovaně zjištěných skutečností vyvolávajících pochybnosti o správnosti zjištěného výsledku daných voleb. Jak uvedl Ústavní soud v citovaném nálezu, *„povinnost předložit důkazy k jejímu vyvrácení stíhá toho, kdo volební pochybení namítá. (...) Rozhodnutí voličů jako suveréna může soudní moc změnit jen ve výjimečných případech, kdy vady volebního procesu způsobily nebo mohly prokazatelně způsobit, že by voliči rozhodli jinak a byl by zvolen jiný kandidát“*.
14. Na druhou stranu je však třeba připustit, že striktní požadavek na předložení relevantních důkazů navrhovatelem by mohl být při přezkumu voleb překážkou přístupu k soudu, a to zvláště v případě jednotlivých občanů, kteří nejsou účastní sčítání hlasů volebními komisemi. Aby soud sám přistoupil k přepočtu hlasů či přezkoumávání správnosti jejich posouzení pouze na základě důkazně nepodložené volební stížnosti, musela by jej k tomu v konkrétním případě přimět „zvláště významná indicie“, která by byla způsobila vyvolat pochybnosti o správnosti vyhlášeného výsledku voleb (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28.11.2006, č.j. Vol 82/2006-51).
15. V projednávané věci je z návrhu patrné, že navrhovatel považuje postup okrskové volební komise při sčítání hlasů za nezákonný. Dokládá to tím, že již kolem půl osmé večer posledního dne voleb byly zveřejněny výsledky voleb na webu novinky.cz, které

byly odlišné od výsledků voleb zveřejněných o hodinu později na webu volby.cz; rovněž uvádí, že se volby v Kostelci řešily na pověřeném obecním úřadě i na pracovišti Českého statistického úřadu v Brně. Navrhovatel tedy určité ne zcela standardní okolnosti kolem postupu volební komise při sčítání hlasů tvrdí a dokládá; z toho pak dovozuje nezákonný postup volební komise při počítání hlasů. Odpůrce, který ve svém vyjádření připustil dvojí odevzdání hlasů, tyto nestandardní okolnosti nevysvětlil, naopak nejasnosti kolem postupu okrskové volební komise svým vyjádřením spíše prohloubil. Do věci pak vneslo jasno až vyjádření Českého statistického úřadu, který srozumitelně vysvětlil veškeré nejasnosti kolem postupu okrskové volební komise v Kostelci. Ukázalo se však, že má navrhovatel pravdu v tom, že konání hodů v době voleb zřejmě skutečně umožnilo účast ve volební komisi nováčkům, kteří pro tuto odpovědnou činnost nebyli dostatečně vyškoleni. To se pak projevilo v poměrně značném množství přehmatů a chyb, kterých se okrsková volební komise dopustila. Nejen, že členové volební komise nesprávně připočítali hlasy odevzdané ve prospěch celé volební strany (namísto devíti hlasů přičítali toliko hlas jeden), ale došlo také k nesprávnému součtu platně odevzdaných hlasů pro jednotlivé strany, neboť ten neodpovídal celkovému součtu všech platných hlasů odevzdaných ve volebním okrsku.

16. Byť tedy Český statistický úřad, jako volební orgán, vysvětlil nejasnosti kolem postupu volební komise, je soud toho názoru, že množství chyb, kterých se volební komise při sčítání hlasů dopustila, je dostatečnou indicií k tomu, aby soud počty odevzdaných hlasů pro jednotlivé volební strany přepočítal. Jinak by totiž pochybnosti navrhovatele o správnosti sečtení hlasů pro jednotlivé volební strany nemohl rozptýlit. Bez významu není ani to, že o svém postupu (a dvojím předání výsledků voleb) nezanechala volební komise ve volební dokumentaci ani zmínku. Soud rozumí tomu, že při zpracování zápisu o průběhu a výsledku hlasování může dojít k chybě či chybám (ostatně na to pamatuje i zákon o volbách v § 43 odst. 2), avšak dojde-li k vyhotovování nového zápisu o průběhu a výsledku hlasování, je třeba, aby součástí volební dokumentace byl i původní chybný zápis spolu s vysvětlením, proč byl vyhotovován zápis nový. Pomyslnou třesničkou na dortu indicií směřujících k přepočítání odevzdaných hlasů je pak skutečnost, že téměř hodinu byly na webu volby.cz (ze kterého zjevně údaje o výsledcích voleb převzal web novinky.cz) nesprávné údaje o výsledcích voleb v obci Kostelec.
17. Aby tedy soud rozptýlil pochybnosti navrhovatele ve vztahu k počtu hlasů odevzdaných jednotlivým volebním stranám, přepočítal nejprve tyto hlasy (tj. hlasovací lístky, kde voliči označili jen celou volební stranu), a ověřil, že okrsková volební komise nakonec správně připočetla získané hlasy všem volebním stranám, tj. každé volební straně, která byla na hlasovacím lístku platně označena křížkem, připočetla devět hlasů. ODS takto obdržela 42 hlasovacích lístků (tj. 378 hlasů), volební strana Za prosperitu obce získala 78 hlasovacích lístků (tj. 702 hlasů) a volební strana Kosteláci 151 hlasovacích lístků (tj. 1359 hlasů).
18. Zároveň soud provedl přepočet hlasů u ostatních hlasovacích lístků (tj. u těch, kde byli označeni buď jen jednotliví kandidáti, nebo kandidáti a volební strany) a zkontroloval, zda okrsková volební komise nepochybila při posuzování platnosti hlasovacích lístků podle § 41 zákona o volbách.

19. Systém voleb do zastupitelstev obcí je založen na principu poměrného zastoupení; pro jeho výsledek je jednoznačně určující celkový počet hlasů odevzdaných pro jednotlivé volební strany. V těchto volbách má volič (až) tolik hlasů, kolik je voleno členů zastupitelstva (§ 34 odst. 2 zákona o volbách), nicméně i tehdy, odevzdá-li je nikoli volební straně způsobem předpokládaným § 34 odst. 4 zákona o volbách, nýbrž přímo jednotlivým kandidátům (§ 34 odst. 3 a 4 zákona o volbách), počítá se vždy nejprve celkový počet hlasů, tedy jak hlasy odevzdané pro jednotlivé volební strany, tak také pro jednotlivé kandidáty (§ 40 odst. 4 zákona o volbách), a z takto zjištěného počtu hlasů se poté určí počet mandátů pro jednotlivé volební strany (§ 45 odst. 1 a 2 zákona o volbách) a teprve následně se zjišťuje, zda byly splněny zákonné podmínky pro to, aby se přihlédlo k počtu hlasů udělených jednotlivým kandidátům tak, aby se změnilo pořadí na kandidátní listině (§ 45 odst. 4 zákon o volbách). Pro rozdělení mandátů mezi volební strany, které postoupily do skrutinia, je pak rozhodný celkový počet (platných) hlasů získaných kandidáty uvedenými na kandidátní listině dané volební strany (§ 45 odst. 1 poslední věta zákona o volbách).
20. Soud tedy přepočítal platné hlasy na ostatních hlasovacích lístcích (na těch, kde voliči označili jen kandidáty nebo kandidáty a volební strany) a dospěl k závěru, že ODS tímto způsobem obdržela dalších 303 hlasů (celkem 681 hlasů), volební strana Za prosperitu obce získala dalších 713 hlasů (celkem 1415 hlasů) a volební strana Kosteláci dalších 586 hlasů (celkem 1945 hlasů). Součet hlasů pro jednotlivé volební strany zjištěný okrskovou volební komisí se tak od součtu, který učinil soud, liší u ODS o 1 hlas, u volební strany Za prosperitu obce o 19 hlasů a u volební strany Kosteláci o 22 hlasů. Rozdíl obdržených hlasů volební stranou Za prosperitu obce a volební stranou Kosteláci, která získala poslední rozdělovaný mandát, je tedy ještě o tři hlasy větší v neprospěch volební strany Za prosperitu obce, na jejíž kandidátní listině navrhovatel kandidoval. Tento rozdíl je však zcela marginální a ve vztahu k volebnímu výsledku se nijak projevit nemůže.
21. Po přepočtu všech platně odevzdaných hlasů tedy soud sice dospěl k odlišnému celkovému součtu hlasů ve prospěch jednotlivých volebních stran, jednalo se však o odlišnost v řádu nízkých jednotek hlasů, které neměly žádný vliv na výsledek voleb, a to ani při rozdělování posledního mandátu.

IV. Závěr a náklady řízení

22. V daném případě tedy soud neshledal, že by volební komise při sčítání hlasů pochybila takovým způsobem, který by jakkoli ovlivnil volební výsledek (počet získaných mandátů jednotlivými volebními stranami). Vzhledem k tomu soud návrh, kterým se navrhovatel domáhal vyslovení neplatnosti volby kandidátů, event. neplatnosti hlasování, jako nedůvodný zamítl, aniž by ve věci nařizoval jednání (§ 90 odst. 3 soudního řádu správního).
23. Pokud jde o náklady řízení, nemá na jejich náhradu žádný z účastníků řízení právo (§ 93 odst. 4 soudního řádu správního).

Poučení:

Proti tomuto usnesení **n e n í** kasační stížnost přípustná (§ 104 odst. 1 soudního řádu správního).

Brno 26. 10. 2022

Petr Šebek v. r.

předseda senátu